

Analyse av dagen i Kjelle gårdsbarnehage

Et praksisnært verktøy for utvikling av sosial handlingskompetanse

Videreutviklet av Kjelle gårdsbarnehage i samarbeid med Høgskolen i Østfold,
ReKomp-prosjektet (2023–2026)

Innledende bemerkninger

Dette dokumentet analyserer den pedagogiske hverdagen i Kjelle gårdsbarnehage. Det er en videreutvikling av dokumentet Analyse av dagen og et resultat av det treårige ReKomp-prosjektet Utvikling av sosial handlingskompetanse i daglig praksis, som ble avsluttet i mai 2026.

Dokumentet er utformet som et praksisnært arbeidsverktøy for personalet. Analysene gir konkrete beskrivelser av situasjoner i barnehagens hverdag der barn kan få erfaring med ulike sider ved sosial handlingskompetanse, og er ment å brukes aktivt av personalet i planlegging, gjennomføring og vurdering av det pedagogiske arbeidet, samt i arbeid med enkeltbarn som har behov for å styrke sin sosiale handlingskompetanse.

Utgangspunktet for analysen er at barnehagens hverdag består av en rekke gjentakende aktiviteter med et stort potensial for sosial læring. Aktivitetene er analysert ved å bryte dem ned i konkrete situasjoner med fokus på:

- Hva som skjer (situasjonen)
- Hvordan situasjonen gjennomføres (voksenrolle og organisering)
- Hvorfor situasjonen er viktig (hva barna kan lære)

Denne strukturen synliggjør hvordan sosial læring skjer i praksis, og hvilke pedagogiske muligheter som ligger i de ulike aktivitetene. Før hver analyse er det lagt inn en kort beskrivelse av hvilke sider ved sosial handlingskompetanse aktiviteten særlig egner seg til å arbeide med.

Konsekvenspedagogisk verktøy

Dokumentet henger sammen med «diamanten» og brukes systematisk i arbeid med barn som har behov for å øve ekstra på sosial handlingskompetanse.

Når personalet identifiserer at et barn har behov for å øve på bestemte sider ved sin sosiale handlingskompetanse, benyttes analysen til å velge aktiviteter og finne konkrete situasjoner i barnehagens hverdag der barnet kan få erfaring med dette i praksis.

Den voksne velger situasjoner ut fra barnets behov, organiserer aktivitetene slik at barnet får reelle handlingsmuligheter, veileder underveis og følger opp i etterkant gjennom refleksjon og samtaler.

Dette innebærer at arbeidet med sosial handlingskompetanse ikke skjer gjennom enkelthendelser, men som en integrert del av barnehagens daglige praksis.

INNHALDSFORTEGNELSE

Innledende bemerkninger.....	1
Konsekvenspedagogisk verktøy.....	1
Analyser.....	3
Frokost.....	3
Kalendersamling.....	3
Lekegrupper og rydding.....	5
Samlingsstund.....	6
Vaske hender, lunsj og påkledning (overgangssituasjoner).....	7
Matboks.....	8
Hønestell.....	9
Gymsal.....	10
Gapahuk.....	11

Analyser

Frokost

Kan særlig brukes til å øve på: selvhjulpenhet, ansvarlighet og samarbeid (og også: troverdighet, respekt og mottakelighet)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Alle setter seg til bordet kl 8.15	Gruppa deles på to rom og barna kan velge hvor de vil sitte. Det er en voksen ved hvert bord.	Barna må forholde seg til valget de har tatt og holde avtalen. Dette gir trening i troverdighet og ansvarlighet.
Situasjon 2 Barna forsyner seg med grøt	Barna tar grøt etter tur, sender rosiner og syltetøy mellom seg.	Barna utvikler samarbeidsvilje og får erfaring med selvhjulpenhet. De øver også på å lytte og reagere når noen ber om noe.
Situasjon 3 Barna spiser og samtaler rundt bordet	Den voksne legger til rette for at alle får sagt noe.	Barna øver på å lytte til hverandre og aktivt delta i fellesskapet.
Situasjon 4 Barn som kommer etter at frokosten har startet	Barna kan velge om de vil sitte ved bordet eller på plassen sin på kjøkkenet.	Barna må stå i det valget de tar og holde avtalen. De øver også på respekt for fellesskapet som allerede er i gang med måltidet.
Situasjon 5 Avtale med høna	Dersom barnet ikke orker å spise opp, kan det inngås en avtale om at barnet spiser noe og at resten går til høna.	Barna øver på å ikke forsyne seg med mer enn de orker. De får erfaring med ansvar for egne valg og handlinger.
Situasjon 6 Servering av frukt	En voksen «eller» hvem som skal hente frukt. Barna henter frukten på kjøkkenbenken og serverer ved bordet.	Barna øver på selvhjulpenhet og på å ta ansvar for at alle får frukt. Den som serverer, øver på å bidra aktivt inn i gruppa.
Situasjon 7 Avslutning av måltidet – takke for maten og rydde	Barna rydder sin egen plass.	Barna øver på å ta ansvar for sine ting og hjelper hverandre.

Kalendersamling

Kan særlig brukes til å øve på: mottakelighet, respekt, troverdighet og ansvarlighet

Særlig aktuelle situasjoner:

- Situasjon 2 (lede samlingen)
- Situasjon 3 (delta og vente på tur)
- Situasjon 4 (avslutte og ta ansvar)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Barna setter seg på benken	Den voksne sier hvem som skal gå, og barna går to og to.	Barna øver på å høre navnet sitt, følge beskjeder og holde hverandre i hendene (mottakelighet og troverdighet).
Situasjon 2 Barna finner sin plass ved veggen	Barna setter seg på sin plass i samlingen.	Barna får erfaring med å finne sin plass i fellesskapet og delta i en strukturert aktivitet.
Situasjon 3 Et barn leder samlingen	Den voksne velger en «hjelper» som leder kalendersamlingen.	Barnet får ansvar og erfaring med å snakke foran en gruppe.
Situasjon 4 Barna deltar i kalendersamlingen	Barnet viser dagtavla og stiller spørsmål om dag, måned og dato. Den voksne veileder ved behov.	Barna må lytte, vente på tur og delta når de får ordet.
Situasjon 5 Avslutning og overgang til lekegrupper	Barnet avslutter samlingen, henger opp kalenderen og henter de yngre barna til stua.	Barnet får ansvar for å avslutte en aktivitet og bidra til overgangen til neste.

Lekegrupper og rydding

Kan særlig brukes til å øve på:
samarbeidsvilje, selvbestemmelse, ansvarlighet, mottakelighet og respekt

Særlig aktuelle situasjoner:

- Situasjon 3 (samspill i lek)
- Situasjon 4 (uenighet/forhandling)
- Situasjon 6 (rydde og avslutte)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Barna deles i lekegrupper	Barna deles i 4 grupper med en voksen i hver gruppe.	Barna får erfaring med å være i mindre grupper og leke på tvers av alder og relasjoner.
Situasjon 2 Starte lek	Barna velger aktivitet innenfor rammene som er gitt.	Barna utvikler selvbestemmelse og må ta valg de følger opp i lek.
Situasjon 3 Samspill i lek	Barna leker sammen. Den voksne observerer og veileder ved behov.	Her utvikler barna samarbeidsvilje, evne til å ta hensyn og å delta i fellesskapet.
Situasjon 4 Uenighet / forhandling	Den voksne støtter barna i å finne løsninger når det oppstår konflikter.	Barna får erfaring med å lytte, holde avtaler og finne løsninger sammen (mottakelighet og samarbeidsvilje).
Situasjon 5 Avslutning av lek	Den voksne varsler i forkant at leken skal avsluttes.	Barna må avslutte det de holder på med og forberede seg på en ny aktivitet.
Situasjon 6 Rydding	Barna rydder det de har brukt. Den voksne følger opp og støtter ved behov.	Barna utvikler ansvarlighet og bidrar til fellesskapet ved å rydde etter seg.

Samlingsstund

Kan særlig brukes til å øve på:
mottakelighet, respekt, samarbeidsvilje, troverdighet og ansvarlighet

Særlig aktuelle situasjoner:

- Situasjon 1 (høre navn og følge beskjed)
- Situasjon 4 (følge med og delta)
- Situasjon 5–6 (ha ansvar for oppgaver)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Barna sitter på benken på kjøkkenet	Den voksne sier hvilke barn som skal gå, og barna går to og to til plassen sin.	Barna øver på å høre navnet sitt, ta imot beskjeder og følge felles rammer (mottakelighet og struktur).
Situasjon 2 Barna finner sin plass	Barna setter seg ved sin navnelapp.	Barna får erfaring med å finne sin plass i fellesskapet og delta sammen med de andre.
Situasjon 3 Et barn samler inn navnelapper	Den voksne velger et barn fra navnelista, som går rundt og samler inn navnelappene.	Barnet får ansvar for en oppgave og utvikler samarbeidsvilje og ansvarlighet.
Situasjon 4 Den voksne leder samlingen	Den voksne gjennomfører et opplegg, og barna følger med og deltar.	Barna må lytte til det som skjer, vise respekt og være mottakelige for det som skjer i samlingen.
Situasjon 5 To barn har en rolle («tak over skapet»)	Barna lager et «tak» med hendene, og de andre barna synges gjennom.	De to barna får erfaring med samarbeid, troverdighet og det å stå i en rolle over tid.
Situasjon 6 Et barn deler ut papir til håndvasken	Den voksne velger et barn til å dele ut papir. Dette barnet går først for å dele ut papir til de andre.	Barnet øver på ansvar, troverdighet og på å gjennomføre en oppgave for fellesskapet.

Vaske hender, lunsj og påkledning (overgangssituasjoner)

Kan særlig brukes til å øve på: selvhjulpenhet, samarbeid, respekt, mottakelighet og ansvarlighet

Særlig aktuelle situasjoner:

- Situasjon 1 (stå i kø / vente)
- Situasjon 3 (måltid og samarbeid)
- Situasjon 5–6 (rydde og kle på seg)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Barna står i kø (vaske hender)	Barna står på to rekker. De holder plassen sin i køen og tar hensyn til hverandre.	Barna øver på tålmodighet, respekt og på å forholde seg til felles rammer.
Situasjon 2 Barna setter seg ved bordet	Barna finner en ledig plass og setter seg ved bordet i det rommet de skal være.	Barna får mulighet til å oppleve å bli sett og hørt, og være en del av fellesskapet.
Situasjon 3 Lunsj	Barna smører maten selv ut fra egne forutsetninger og sender pålegg til hverandre. De eldre barna kan hjelpe de yngre ved behov.	Barna får erfaring med samarbeidsvilje, mottakelighet og selvhjulpenhet. De eldre barna får erfaring som rollemodeller for de yngre.
Situasjon 4 Do	Barna går på do én og én, uten å forstyrre de andre.	Barna øver på respekt for andre og på å lytte til beskjeder.
Situasjon 5 Rydding etter måltidet	Barna rydder sin plass. Barna på kjøkkenet setter tallerken, kniv og kopp på benken. Barna i stua og oppe bærer sine ting til kjøkkenet.	Barna øver på samarbeid og ansvarlighet og å bidra til fellesskapet ved å rydde.
Situasjon 6 Påkledning	Barna finner sin boks og kler på seg selv ut fra egne forutsetninger. De voksne hjelper ved behov.	Her øver barna på selvhjulpenhet, samarbeidsvilje og respekt, blant annet ved å vente på tur.

Matboks

Kan særlig brukes til å øve på: samarbeid, ansvarlighet, selvhjulpenhet, respekt, mottakelighet og troverdighet.

Særlig aktuelle situasjoner:

- Situasjon 2 (dekke bord / se andre)
- Situasjon 5 (fordele oppgaver)
- Situasjon 6–7 (rydde og fullføre)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Rydding etter aktivitet og håndvask	Barna får et bestemt antall leker de skal rydde. De to barna som har jobbet hos høna starter å rydde litt før de andre. Den voksne veileder slik at barna rydder det de har fått ansvar for, og følger opp håndvasken.	Barna får erfaring med samarbeid og på å ta imot og følge beskjeder.
Situasjon 2 Dekke bord (matbokser, kopper og bestikk)	De to barna bestemmer hvor de andre barna skal sitte. De ser etter at alle har fått kopp og nødvendig utstyr. De voksne veileder ved behov.	De to barna øver på samarbeid, selvhjulpenhet og mottakelighet. De lærer å se andre og bidra til at alle blir inkludert i fellesskapet.
Situasjon 3 Ønske velkommen til måltidet – etter at alle har vasket hender og satt seg på trappa.	De to barna ønsker velkommen og sier: «Er alle klare?» og «Vær så god å spise!». En voksen veileder slik at begge barna får sagt det de skal.	Barna øver på å snakke hyggelig til hverandre, turtaking og på å snakke til en gruppe. De får også øvelse i å vente tålmodig på hverandre.
Situasjon 4 Starte måltidet – etter at alle har funnet plassen sin	De samme barna sjekker om alle er klare, teller til tre og starter sangen. Den voksne støtter ved behov.	Barna øver på det samme som i situasjon 3: turtaking, fellesskap og respekt for hverandre.
Situasjon 5 Fordeling av oppgaver under måltidet	De to barna samarbeider og blir enige om hvem som rydder søppel og hvem som samler inn matbokser. Den voksne spør om de har blitt enige og følger opp underveis.	Barna øver på samarbeid, ansvarlighet og på å fordele oppgaver på en respektfull måte.
Situasjon 6 Samle inn matbokser og rydde søppel	De to barna gjennomfører oppgavene de har blitt enige om. Den voksne veileder ved behov.	Barna får erfaring med å gjennomføre en oppgave og stå i det de har avtalt (troverdighet og ansvarlighet).
Situasjon 7 Rydding av kopp etter måltidet – de andre barna rydder koppen etter at vi har sagt takk for maten	Alle barna rydder sin egen kopp ved å sette den i kassa. Den voksne venter tålmodig til alle er ferdige.	Barna øver på selvhjulpenhet og på å bidra til fellesskapet. De kan også støtte og hjelpe hverandre.

Hønestell

Kan særlig brukes til å øve på: selvbestemmelse, samarbeidsvilje, ansvarlighet, troverdighet, mottakelighet og selvhjulpenhet

Særlig aktuelle situasjoner:

- Situasjon 2 (bli enige om oppgaver)
- Situasjon 3–4 (samarbeid i arbeid)
- Situasjon 5 (fullføre og holde avtaler)

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 To barn velges til hønestell	Den voksne velger to barn ut fra lista, med særlig fokus på barn som trenger å øve litt ekstra.	Den voksne kan målrette hvem som deltar, slik at barna får øve på det de trenger.
Situasjon 2 Barna fordeler oppgaver	Barna snakker sammen og blir enige om hvem som tar mat og hvem som henter egg. Den voksne venter tålmodig og veileder ved behov.	Barna utvikler samarbeidsvilje og selvbestemmelse ved å lytte til hverandre, uttrykke egne ønsker og bli enige om en løsning.
Situasjon 3 Barna gjennomfører oppgavene	Den ene gir mat, mens den andre sjekker verpekasser og henter egg. Den voksne følger med og støtter ved behov.	Barna får erfaring med å arbeide side om side, ta hensyn til hverandres oppgaver og samarbeide i en felles aktivitet.
Situasjon 4 Rengjøring av utstyr	Barna blir enige om hvem som vasker hvilken vanndunk (disse har ulik farge). Den voksne kan støtte ved behov (for eksempel ved å "elle").	Barna utvikler selvbestemmelse, samarbeidsvilje og kommunikasjon ved å bli enige om oppgaver, og de må forholde seg til både oppgaven og hverandre.
Situasjon 5 Avslutning og levering av utstyr	Barna går sammen og leverer eggekurv og setter hønebøtta på trappa. Den voksne anerkjenner arbeidet og tar en kort samtale med barna om avtalen ble holdt.	Barna får erfaring med å fullføre en oppgave og stå i det de har avtalt, noe som utvikler troverdighet, ansvarlighet og selvbestemmelse.

Gymsal

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Legge gymsko i pose	Barna legger gymskoene i posen som ligger på kjøkkenet.	Barna utvikler ansvar for egne eiendeler og må huske å gjøre klart til aktivitet.
Situasjon 2 Vente på trappa	Det velges ut en skolestarter som går foran med en voksne. Skolestarteren får i ansvar å telle de andre barna.	Barna øver på å ta ansvar for fellesskapet, vente på tur og følge struktur. Skolestarteren som går først får erfaring med ansvar, troverdighet og selvbestemmelse.
Situasjon 3 Gå til gymsalen	Barna går langs veien i rekke, to og to. Skolestarteren holder rekka samlet og passer på at ingen biler kommer. En voksen går først og en bakerst.	Barna må holde plassen sin i rekka og følge gruppa. De utvikler ansvar og mottakelighet.
Situasjon 4 Skifte og gjøre seg klar	Barna tar av seg yttertøyet, legger klærne langs veggen og tar på gymsko. Barna bruker innestemme.	Barna må holde orden på egne ting og tilpasse seg rammene i aktiviteten.
Situasjon 5 Stå i rekke ved døra til gymsalen	Barna stiller seg i rekke. Rekkefølgen avgjøres av hvem som er ferdig. Skolestarteren åpner døra og har ansvar for å skru på lyset.	Barna må stå i rekka, vente på tur og forholde seg til andre. De utvikler mottakelighet, respekt og selvbestemmelse ved å stå i situasjonen uten å bryte ut.
Situasjon 6 Gå inn og samles	Barna går inn og setter seg ved kortveggen. Den voksne ønsker velkommen.	Barna må finne sin plass og ta imot felles beskjed (mottakelighet og struktur).
Situasjon 7 Delta i voksenstyrt aktivitet	Den voksne leder aktivitetene, og barna deltar. Overganger markeres med fløyte.	Barna må delta i en felles aktivitet og stå i den, også når den ikke er selvvalgt. Dette utvikler selvbestemmelse, mottakelighet og respekt.
Situasjon 8 Barn leder aktivitet	Skolestarteren leder en aktivitet for gruppa. Den voksne veileder ved behov.	Barnet får erfaring med å ta initiativ og lede andre, og må stå i rollen over tid. De andre barna må lytte og følge. Dette utvikler selvbestemmelse, ansvarlighet og samarbeidsvilje.
Situasjon 9 Avslutning i gymsalen	Barna tar av gymsko, og skolestarteren samler dem i posen.	Barna må avslutte aktiviteten og bidra til felles rydding (ansvarlighet og troverdighet).
Situasjon 10 Kle på seg yttertøy	Barna finner klærne sine og kler på seg.	Barna må ta ansvar for egne eiendeler og øver på selvhjelpenhet.
Situasjon 11 Stille seg i rekke ute	Barna finner tilbake til den de holdt i hånda på vei til gymsalen og stiller seg på samme plass i rekka.	Barna må huske avtaler og forholde seg til struktur (troverdighet og mottakelighet).
Situasjon 12 Gå tilbake	Barna går tilbake på samme måte som til gymsalen.	Barna må følge de normene som på vei til gymsalen og holde strukturen over tid.
Situasjon 13 Rydde gymsko	Den voksne tømmer posen, og barna rydder gymskoene sine på plass.	Barna må ta ansvar for egne ting og fullføre aktiviteten. Dette utvikler ansvarlighet og troverdighet.

Gapahuk

HVA	HVORDAN	HVORFOR
Situasjon 1 Kle på seg og gjøre seg klar	Barna finner klær og vest ved boksen og kler på seg.	Barna utvikler selvhjulpenhet ved å kle på seg selv og gjøre seg klare for tur, og de må ta ansvar for eget utstyr.
Situasjon 2 Vente på trappa og gjøre seg klare	En voksen velger to skolestartere som går først. Skolestarteren får i ansvar å telle de andre barna. Resten av barna parres opp to og to, bestemt av den voksne.	Barna må vente, ta imot beskjeder og være en del av en struktur. De to som går først får erfaring med ansvar, troverdighet og selvbestemmelse.
Situasjon 3 Gå langs veien	Skolestarterne og den voksne går først, ser seg for og passer på trafikken. Resten av barna følger i rekke.	Skolestarterne utvikler ansvar ved å ferdes i trafikken, mens de andre barna må holde plassen sin og følge gruppa (mottakelighet og ansvarlighet).
Situasjon 4 Gå på stien	Skolestarterne går først, og ingen går forbi. Barna trenger ikke holde hender.	Barna må respektere rekkefølgen og forholde seg til fellesskapet.
Situasjon 5 Stoppesteder underveis	Det er faste stoppesteder der barna samles etter beskjed fra de voksne.	Barna som går først må ta ansvar for å holde gruppa samlet, mens de andre må lytte, vente og samarbeide.
Situasjon 6 Ankomst og lek i gapahuk	Barna legger fra seg sekkene og velger selv hva de vil holde på med.	Barna må først ta ansvar for eget utstyr ved å legge fra seg sekken. Deretter får de erfaring med å ta egne valg i lek (selvbestemmelse).
Situasjon 7 Lunsj ved bålplassen	Barna sitter samlet rundt bålplassen.	Barna får erfaring med å sitte sammen, vise respekt og snakke hyggelig til hverandre. De eldre barna er rollemodeller.
Situasjon 8 Avslutning av lunsj	Barna setter koppen sin på bordet før de går videre til lek.	Barna må rydde etter seg og bidra til fellesskapet. De utvikler selvhjulpenhet og ansvarlighet.
Situasjon 9 Gjøre seg klar til hjemtur	Barna tar på seg sekkene og stiller seg på samme rekke som på veien til.	Barna må huske hvem de gikk sammen med og finne tilbake til plassen sin i rekka. Dette handler om ansvar og troverdighet.
Situasjon 10 Gå tilbake	Barna går tilbake på samme måte som på vei opp.	Barna får repetert det å følge normene, holde rekka og være en del av gruppa over tid (ansvarlighet og mottakelighet).
Situasjon 11 Rydding etter tur	Sekker og vester legges ved inngangen før barna går videre til lek.	Barna må rydde etter seg og avslutte aktiviteten før de starter noe nytt. Dette utvikler ansvarlighet og troverdighet.